

У Сумському державному університеті розпочав роботу Центр підтримки сім'ї «Студентський лелека». У ньому батьки, які суміщають навчання з вихованням дитини, можуть тимчасово залишати її під опікою соціального педагога, повідомляє наш власкор Владислав ЖМУРКОВ

У Запорізькій області при закладах пенітенціарної системи діють три храми, дві каплиці, одна церква, а також молитовні кімнати тощо. Так тут наставляють на шлях праведний засуджених, інформує наш власкор Леонід СОСНИЦЬКИЙ

Всесвітня спадщина ЮНЕСКО може допомогти сталому розвитку Закарпаття

ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ

Сьогодні виповнюється сорок років з часу прийняття Конвенції про охорону Всесвітньої культурної і природної спадщини ЮНЕСКО, сторонами якої виступають 185 країн світу. В Україні Конвенція набрала чинності 12 січня 1989 року.

Унікальна природна місцина нашого континенту

Конвенція передбачає охорону, збереження і популяризацію культурної та природної спадщини. А комітет Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, крім законодавчого захисту того чи іншого об'єкта, вимагає ще й їхньої інтеграції до регіонального або місцевого територіального планування, забезпечення доступу до них туристів.

І тому в усіх країнах, які володіють такими унікальними природними та куль-

зидента України з питань сталого розвитку та благоустрою населених пунктів гірської частини Закарпаття, які розташовані в зоні об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини».

У зв'язку з цим треба нагадати, що комітет Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО ще в 2007 році прийняв рішення про внесення українсько-словацької номінації «Букові праліси Карпат» до переліку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, а в 2011 році завдяки підтримці України давні букові ліси Німеччини теж занесено до списку Всесвітньої

му географічному центрі Європи, який володіє ще й унікальними історичними та культурними цінностями. До речі, іноземні експерти зараховують Карпатський біосферний заповідник до найкрасивіших та найвідоміших місць на земній кулі, і нарівні із Швейцарськими Альпами, Норвезькими фіордами та Плітвицькими озерами він входить у п'ятірку найкрасивіших місць Європи. А місто Рахів за природними та культурними цінностями ще у 30-х роках минулого століття називали «Гуцульським Парижем».

Відповідно до указу імператриці Австрії Марії Терезії тут, нарівні з чеськими Карловими Варами, словацьким Попрадом та Трускавцем, проектувалась розбудова чотирьох карпатських найважливіших гірських курортів у колишній Австро-Угорщині. Сюди прямували потяги із Будапешта та Праги. Збудована у XIX столітті транскарпатська залізнична колія на перехресті у географічному центрі Європи дотепер з'єднує Україну із Бухарестом, Будапештом, Віднем та Прагою. Але, на жаль, цю залізницю чомусь не використовують. Крім того, інфраструктура та благоустрій населених пунктів, що прилягають до об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, не відповідають зростаючим потребам великої кількості вітчизняних та зарубіжних туристів. Найявний тут туристично-рекреаційний потенціал унаслідок відсутності інвестицій використовується недостатньо, а через це високим залишається рівень безробіття горян, соціальної бідності та необлаштованості. У зв'язку з цим комітет Всесвітньої

спадщини ЮНЕСКО до основних проблем з управління цим унікальним природним об'єктом зараховує також вдосконалення туристичного менеджменту та рекомендує уряду України залучати для цього місцевих жителів, громадські організації та інші зацікавлені групи.

Що має стати пріоритетом для влади?

Виходячи з цих обставин та керуючись чинним законодавством, зокрема, Законом України «Про статус гірських населених пунктів в Україні», Рамковою конвенцією «Про охорону та сталий розвиток Карпат», з метою збереження унікальних природних цінностей, сталого розвитку та благоустрою гірських населених пунктів Закарпаття, внесено пропозицію Президенту України доручити урядові та Закарпатській обласній адміністрації вжити необхідних заходів для посилення їх туристичної привабливості й відповідного економічного зростання в зоні розташування української частини українсько-словацько-німецького об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини».

Проектом документа, який за сприяння урядового куратора Закарпатської області Віктора Балого опрацьований удесятьох міністерствах та відомствах, у Кабінеті Міністрів, підрозділах адміністрації Президента України та, як нам відомо, поданому на підпис глави держави, передбачено забезпечити, перше, розроблення плану

заходів щодо сталого розвитку і благоустрою гірських населених пунктів, передбачивши при цьому освоєння туристично-рекреаційного потенціалу всього Закарпаття. По-друге, здійснити реконструкцію та капітальні ремонти під'їзних шляхів (доріг загальнодержавного та місцевого значення), високогірних доріг та іншої туристично-рекреаційної інфраструктури в зоні розташування цього об'єкта. По-третє, розв'язати проблему збору, складування та утилізації побутових відходів на прилеглих територіях. По-четверте, розробити та впровадити пілотні проекти із переоснащення систем опалення гірських населених пунктів Закарпатської області на системи із використанням альтернативних видів палива. По-п'яте, вирішити питання відновлення зруйнованого

Як зробити черговий крок в Європу

Але, на жаль, цього досі не сталося. Більше того, залишилися нереалізованими і наступні ініційовані нами доручення адміністрації Президента України та Кабінету Міністрів України щодо розвитку Рахова як міста у географічному центрі Європи та з питань ймовірного проведення в цьому регіоні зимової Олімпіади. Тому звертаємось до Національної комісії України у справах ЮНЕСКО, Закарпатської обласної державної адміністрації, новообраного народного депутата України Василя Петьовки та зацікавлених місцевих громад долучитися до процесу прискорення прийняття Президентом України цього важливого документа для сталого розвитку та благоустрою гірських поселень Закарпат-

ФАКТ

Українська частина об'єкта, у складі найбільших в Європі ділянок букових пралісів Карпатського біосферного заповідника та Ужанського національного природного парку в межах Рахівського, Тячівського та Великоберезнянського районів, становить майже 70 відсотків його загальної площі і є єдиним природним об'єктом в Україні, який внесений до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

ДОВІДКОВО

До переліку Всесвітньої спадщини внесено 962 об'єкти (742 культурні, 191 природний та 29 змішаних) у 157 країнах. В Україні до цього списку входять Софійський собор з архітектурним ансамблем та Києво-Печерська лавра в Києві, історичний центр Львова, пункти геодизичної дуги Струве, резиденція буковинських митрополитів у Чернівцях та єдиний природний об'єкт — букові праліси Карпат.

турними цінностями, як правило, активно розвивається туристично-рекреаційна індустрія, ці чинники використовуються для створення привабливого іміджу територій та підвищення добробуту місцевого населення.

У регіонах, де розміщені природні об'єкти Всесвітньої спадщини, здебільшого починається розвиток екологічного туризму, розбудовується туристична інфраструктура, активізується соціально-економічне життя прилеглих територій. Наприклад, такі процеси спостерігаються біля Ніагарського водоспаду в Канаді, Єллоустонського національного парку в США, Плітвицьких озер у Хорватії тощо. Саме тому за нашою ініціативою нещодавно Міністерство екології та природних ресурсів України надіслало до адміністрації Президента України клопотання щодо прийняття спеціального доручення Пре-

спадщини як розширення існуючого українсько-словацького об'єкта «Букові праліси Карпат». Так на європейському континенті утворено унікальне міжнародне об'єднання природоохоронних територій світового значення, загальною площею 96072,4 гектара (ядрова зона 33670,1 га), яке охоплює природний ареал поширення лісів із бука лісового (*Fagus sylvatica*) від високогір'я Українських Карпат до побережжя Балтійського моря на німецькому архіпелазі Рюген.

Безумовно, внесення букових пралісів Українських Карпат до переліку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО — довгоочікувана, історична подія для України і є високим визнанням її природоохоронної та наукової діяльності. Але особливого престижу Україні додає також той факт, що букові праліси Карпат збережені у густонаселено-

автомобільного переходу через річку Тиса та створення необхідної прикордонної інфраструктури на українсько-румунському кордоні у селі Ділове. Пошосте, забезпечити належне фінансування будівництва на базі Карпатського біосферного заповідника Міжнародного навчально-дослідного центру букових пралісів та сталого розвитку Карпат. І, нарешті, опрацювати питання щодо встановлення залізничного сполучення між містами Київ та Рахів. Передбачені заходи мали б бути здійснені до кінця 2015 року.

Додамо також, що **учасники круглого столу «Екологічний Давос — у центрі Європи», який проведено у червні 2011 року редакцією газети «Голос України» та адміністрацією Карпатського біосферного заповідника, також одночасно заявили, «що край у центрі Європи, будучи унікальною місциною не лише на карті України, може вже в нинішніх умовах, за відповідної підтримки центральних та регіональних органів влади, міжнародної спільноти, стати одним із найцивілізованіших і найпривабливіших туристичних куточків нашої країни і всієї Європи». На це орієнтує і ухвалена ще 1998 року постановою Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо державної підтримки реалізації комплексної програми еколого-економічного та соціального розвитку гірської Рахівщини на період 1998—2005 років», в якій чітко зазначено, що «збереження унікальних природних екосистем, освоєння потужного рекреаційного потенціалу, створення на цій основі зони екологічно зорієнтованого туристично-оздоровчого комплексу, що має загальнодержавне значення», має стати в цьому краї пріоритетом.**

ської області, які розташовані у зоні українсько-словацько-німецького об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини». Віримо, що схвалення цього рішення на рівні Президента та уряду України може стати не тільки черговим кроком України в Європу, а й реально допоможе зберегти єдиний в Україні природний об'єкт Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, зменшить судильні вирубки лісів, переорієнтує економіку цього унікального краю на екологічно безпечні види діяльності та підвищить добробут горян.

Окрім того, на наше переконання, реалізація запропонованих заходів може сприяти й виконанню закону України про основні засади (стратегію) державної екологічної політики в Україні на період до 2020 року. Зокрема, у частині впровадження пілотного проекту із питань еколого-соціально-економічного планування та проведення стратегічної екологічної оцінки в Карпатському макрорегіоні. Такий підхід важливий також і в контексті підсумкових документів Конференції ООН зі сталого розвитку «Ріо+20: Майбутнє, якого ми хочемо» (20—22 червня 2012 року), де глави держав та урядів світу з новою силою закликають народи жити у гармонії з природою, вживати невідкладних заходів для боротьби із кліматичними змінами, впроваджувати принципи зеленої економіки, вести сталі лісокористування, розвивати екологічний туризм, докласти більших зусиль для збереження біологічного різноманіття, охорони гірських екосистем та подолання бідності населення, що живе у горах.

Федір ГАМОР, директор Карпатського біосферного заповідника, доктор біологічних наук, професор, заслужений природоохоронець України. Рахівський район Закарпатської області. Фотограф Олександра КЛИМЕНКА.

